

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РЕКОМЕНДАЦІЇ

АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ ПІВДЕННО-СХІДНОГО МІЖОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

«01» серпня.2024 року

Дніпро

№ 54/8-рк/к

**ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ
ТОВАРИСТВО
«ЗАПОРІЖЖЯОБЛЕНЕРГО»**

вул. Сталеварів , буд. 14,
м. Запоріжжя, 69035

*Про припинення дій, які містять ознаки
порушення законодавства про захист
економічної конкуренції,*

Адміністративна колегія Південно-східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України (далі - Відділення), розглянувши матеріали справи про порушення законодавства про захист економічної конкуренції №54/44-24, встановила наступне.

1. ПРЕДМЕТ РЕКОМЕНДАЦІЙ.

- (1) У Відділенні розглядається справа № 54/44-24 за ознаками вчинення ПУБЛІЧНИМ АКЦІОНЕРНИМ ТОВАРИСТВОМ «ЗАПОРІЖЖЯОБЛЕНЕРГО» (далі - ПАТ «ЗАПОРІЖЖЯОБЛЕНЕРГО», Товариство) порушення законодавства про захист економічної конкуренції передбаченого пунктом 2 статті 50, пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монопольним становищем на ринку послуг з розподілу електричної енергії на території Запорізької області, в межах розташування системи розподілу електричної енергії, що перебуває у власності ПАТ «ЗАПОРІЖЖЯОБЛЕНЕРГО», та електричних мереж інших власників, які приєднані до його мереж (з якими укладені відповідні договори згідно з законодавством), шляхом встановлення у договорах споживача про надання послуг з розподілу електричної енергії, умов, які, зокрема, передбачають, що у разі зниження протягом двох розрахункових періодів середньої фактичної величини споживання електричної енергії в точці розрахункового обліку споживача до рівня, який є нижчим мінімально допустимого рівня завантаження схеми обліку, та не приведення, на вимогу Товариства, електроустановок споживача у відповідність до вимог нормативно-технічних документів, обсяг використаної споживачем електричної енергії визначатиметься не за показаннями приладу обліку, а розрахунковим способом виходячи з мінімального струму при якому нормується похибка засобу вимірювальної техніки,

встановленого у вузлі обліку електричної енергії, та визначеного у договорі часу роботи струмоприймачів (далі Справа).

- (2) Розгляд Справи розпочато у зв'язку з виявленням у вказаних діях Товариства ознак порушення законодавства про захист економічної конкуренції за результатами розгляду заяви ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ПІВДЕННО-ДНІПРОВСЬКЕ» (далі – ТОВ «ПІВДЕННО-ДНІПРОВСЬКЕ», Заявник) від 10.11.2023 №10/11 про ознаки порушення Товариством законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді зловживання монопольним становищем на ринку розподілу електричної енергії, переданої до Відділення для розгляду відповідно до доручення Голови Антимонопольного комітету України від 20.11.2023 №8-01/268-АМ (далі - Заява).
- (3) Заявник вказує, що Товариство, діючи згідно із умовами, встановленими ним у договорі про розподіл електроенергії:
 - надало Заявнику вимогу щодо приведення електроустановок на об'єкті Заявника у відповідність до вимог нормативно-технічних документів, у зв'язку зі зниженням, упродовж двох послідовних розрахункових періодів, середньої фактичної величини споживання електроенергії нижче мінімально допустимого рівня завантаження схеми обліку;
 - визначило обсяги використаної Заявником електричної енергії не за показаннями приладів обліку, а розрахунковим способом, що призвело до необґрунтованого збільшення розміру нарахованої Заявнику плати.
- (4) У Заяві наголошується, що вищевказані дії Товариства не ґрунтуються на приписах чинного законодавства та є проявом неправомірного використання монопольного становища, оскільки Заявник не має альтернативи отриманню послуг з розподілу електричної енергії, які надає Товариство.

2. СТОРОНИ

- (5) **Заявник** - ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ПІВДЕННО-ДНІПРОВСЬКЕ» (ідентифікаційний код юридичної особи [інформація доступ до якої обмежено], місцезнаходження: [інформація доступ до якої обмежено]). є суб'єктом господарювання, що отримує у ПАТ «ЗАПОРІЖЖЯОБЛЕНЕРГО» послуги з розподілу електричної енергії, для забезпечення потреб електроустановок потужністю [інформація доступ до якої обмежено] , які приєднані до електричних мереж системи розподілу ПАТ «ЗАПОРІЖЖЯОБЛЕНЕРГО» та використовуються для здійснення господарської діяльності.
- (6) **Відповідач** - ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ЗАПОРІЖЖЯОБЛЕНЕРГО».
- (7) Відповідно до відомостей з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань (далі - ЄДР), Товариство є юридичною особою (ідентифікаційний код юридичної особи – [інформація доступ до якої обмежено]; місцезнаходження юридичної особи [інформація доступ до якої обмежено]; дата державної реєстрації: [інформація доступ до якої обмежено], дата запису: [інформація доступ до якої обмежено], номер запису: [інформація доступ до якої обмежено]).
- (8) За інформацією з ЄДР, основним видом діяльності Товариства є [інформація доступ до якої обмежено] (код КВЕД - [інформація доступ до якої обмежено]).
- (9) ПАТ «ЗАПОРІЖЖЯОБЛЕНЕРГО» здійснює діяльність відповідно до статуту, затвердженого [інформація доступ до якої обмежено] Позачерговими Загальними зборами акціонерів ПУБЛІЧНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «ЗАПОРІЖЖЯОБЛЕНЕРГО (Протокол загальних зборів акціонерів ПУБЛІЧНОГО

АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «ЗАПОРІЖЖЯОБЛЕНЕРГО» від [інформація доступ до якої обмежено] (надалі - Статут).

- (10) Згідно зі Статутом:
 - основною метою діяльності Товариства є отримання прибутку на основі здійснення виробничої, комерційної та іншої діяльності, в порядку та за умов, визначених чинним законодавством і цим Статутом, та наступний його розподіл між фондами Товариства та акціонерами Товариства;
 - розподіл електричної енергії є основним видом діяльності Товариства.
- (11) Товариство, відповідно до пункту 1 постанови Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах електроенергетики та комунальних послуг (НКРЕКП) від [інформація доступ до якої обмежено] «Про видачу ПАТ «ЗАПОРІЖЖЯОБЛЕНЕРГО» ліцензії з розподілу електричної енергії та анулювання ліцензій з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами і постачання електричної енергії за регульованим тарифом» (далі – Постанова НКРЕКП № [інформація доступ до якої обмежено]), отримало ліцензію на право провадження господарської діяльності з розподілу електричної енергії у межах місць провадження господарської діяльності, а саме на території [інформація доступ до якої обмежено] (далі – Система розподілу).
- (12) Товариство здійснює діяльність із розподілу електричної енергії на підставі вищезазначеної ліцензії, відповідно до Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з розподілу (передачі) електричної енергії, затверджених постановою НКРЕКП від 27.12.2017 № 1470.
- (13) Як юридична особа, що здійснює господарську діяльність, Товариство є суб'єктом господарювання у визначенні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

3. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ДІЇ

- (14) За дорученням Голови Комітету від 20.11.2023 №8-01/268-АМ, Відділенню передано, для розгляду, заяву ТОВ «ПІВДЕННО-ДНІПРОВСЬКЕ» від 10.11.2023 №10/11 про порушення ПАТ «ЗАПОРІЖЖЯОБЛЕНЕРГО» законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді зловживання монопольним становищем на ринку розподілу електричної енергії.
- (15) В рамках розгляду заяви Відділення направило Товариству вимогу про надання інформації від 28.11.2023 № 54-02/2457 (далі – Вимога), відповідь на яку Товариство надало листом від 28.12.2023 № 001-33/2531.
- (16) Розпорядженням голови Відділення від 12.02.2024 №54/2-рп розгляд Заяви було зупинено до вирішення НКРЕКП пов'язаного із Заявою питання щодо розгляду скарги ТОВ «Південно-Дніпровське» від 09.11.2023 на дії ПАТ «ЗАПОРІЖЖЯОБЛЕНЕРГО», стосовно надсилання на адресу ТОВ «Південно-Дніпровське» Акта-вимоги про невідповідність метрологічних характеристик від 14.07.2023 № 055-55.
- (17) До Відділення надійшов лист НКРЕКП від 15.03.2024 № 2784/20.3/7-24 з інформацією про результати розгляду скарги ТОВ «Південно-Дніпровське» від 09.11.2023.
- (18) Розпорядженням голови Відділення від 29.04.2024 № 54/6-рп розгляд Заяви поновлено.
- (19) Розпорядженням адміністративної колегії Відділення від 30.04.2024 №54/45-рп/к розпочато розгляд Справи, копію якого направлено Товариству листом від 01.05.2024 №54-02/839е.

- (20) В рамках розгляду справи №54/44-24, Відділення направляло Товариству вимоги від 07.05.2024 № 54-02/917е, від 27.06.2024 №54-02/1472е, відповідь на які Товариство надавало листами від 16.05.2024 №007-33/2016, від 04.07.2024 №007-33/2851 відповідно.

4. СТАНОВИЩЕ ТОВАРИСТВА НА РИНКУ.

- (21) Становище Товариства на ринку послуг з розподілу електричної енергії визначається відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Комітету від 5 березня 2002 року № 49-р, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 1 квітня 2002 року за № 317/6605 (далі – Методика), з урахуванням положень пункту 2.2 Методики, відповідно до якого етапи визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання, їх кількість та послідовність проведення, передбачені пунктом 2.1 Методики, можуть змінюватися залежно від фактичних обставин, зокрема особливостей товару, структури ринку, обсягів наявної інформації щодо ринку тощо.

4.1. Об'єкт аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища

- (22) Згідно із пунктом 3.1. Методики, об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є:
- *суб'єкт господарювання; група суб'єктів господарювання;*
 - *конкретний товар* (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.
- (23) За визначеннями, наведеними у статті 1 Закону України «Про ринок електричної енергії»:
- розподіл електричної енергії – транспортування електричної енергії від електроустановок виробників електричної енергії або електроустановок оператора системи передачі мережами оператора системи розподілу, крім постачання електричної енергії (пункт 78 частини першої цієї статті);
 - система розподілу – система ліній, допоміжного обладнання, обладнання для трансформації та перемикачів, що використовується для розподілу електроенергії (пункт 82 частини першої цієї статті).
 - оператор системи розподілу (ОСР) - юридична особа, відповідальна за безпечну, надійну та ефективну експлуатацію, технічне обслуговування та розвиток системи розподілу і забезпечення довгострокової спроможності системи розподілу щодо задоволення обґрунтованого попиту на розподіл електричної енергії з урахуванням вимог щодо охорони навколишнього природного середовища та забезпечення енергоефективності (пункт 56 частини першої цієї статті).
- (24) Відповідно до положень статті 8 Закону України «Про ринок електричної енергії», господарська діяльність з розподілу (передачі) електричної енергії, провадиться на ринку електричної енергії за умови отримання відповідної ліцензії, яка видається регулятором – Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг у встановленому законодавством порядку (далі – НКРЕКП, Регулятор).
- (25) Як зазначалося вище Товариство здійснює господарську діяльність із розподілу електричної енергії, на підставі ліцензії виданої Товариству відповідно до Постанови НКРЕКП №1415.
- (26) Отже, у визначенні статті 1 Закону України «Про ринок електричної енергії», Товариство є оператором системи розподілу (ОСР).

- (27) Послуги з розподілу електричної енергії є платними. Так, частиною першою статті 7 Закону України «Про ринок електричної енергії» визначено, що на ринку електричної енергії державному регулюванню підлягають, зокрема тарифи на послуги з розподілу електричної енергії.
- (28) Таким чином, послуги з розподілу електричної енергії є предметом господарського обороту, на який існує попит та пропозиція, тобто, товаром у визначенні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції».
- (29) З огляду на вищенаведене, у даному випадку, **об'єктами аналізу** щодо визначення монопольного (домінуючого) становища, є:
- суб'єкт господарювання: - ПАТ «ЗАПОРІЖЖЯОБЛЕНЕРГО» (як оператор системи розподілу у визначенні статті 1 Закону України «Про ринок електричної енергії»);
 - конкретний товар (послуги), який продається цим суб'єктом господарювання: - послуги з розподілу електричної енергії, що надає ПАТ «ЗАПОРІЖЖЯОБЛЕНЕРГО» (далі - **Послуги**).
- (30) Інша господарська діяльність Товариства, крім надання Послуг, не є об'єктом аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища

4.2. Визначення переліку товарів та основних продавців, покупців цих товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище.

4.2.1. Перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання

- (31) Відповідно до пункту 4.1. Методики, перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, складається з (товарних груп), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території і які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи).
- (32) Визначення ознак одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи) здійснюється, виходячи з подібності, зокрема: споживчих характеристик, умов споживання, умов реалізації та цін (пункту 4.2. Методики).
- (33) Частиною першою статті 3 Закону України «Про ринок електричної енергії» передбачено, що ринок електричної енергії функціонує на конкурентних засадах, крім діяльності суб'єктів природних монополій.
- (34) З огляду на положення абзацу восьмого частини першої статті 5 Закону України «Про природні монополії», розподіл електричної енергії (передача електричної енергії місцевими (локальними) електромережами) є сферою діяльності суб'єктів природних монополій
- (35) ПАТ «ЗАПОРІЖЖЯОБЛЕНЕРГО» включено до Зведеного переліку суб'єктів природних монополій, що ведеться Антимонопольним комітетом України згідно із частиною другою статті 5 Закону України «Про природні монополії», як суб'єкта природної монополії на ринку надання послуг з розподілу електричної енергії на території Запорізької області.
- (36) Статтею 1 Закону України «Про природні монополії» визначено, що:

- *природна монополія* - стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням витрат виробництва на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництва), а товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому товарному ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари (послуги);

- *суб'єкт природної монополії* - суб'єкт господарювання (юридична особа) будь-якої форми власності, який виробляє (реалізує) товари на ринку, що перебуває у стані природної монополії.

- (37) Згідно із положеннями Правил роздрібного ринку електричної енергії, затверджених постановою НКРЕКП від 14.03.2018 № 312 (далі – Правила роздрібного ринку, ПРРЕЕ):
- «Результатом розподілу (передачі) електричної енергії на роздрібному ринку є забезпечення можливості отримання відповідним суб'єктом роздрібного ринку електричної енергії необхідного обсягу електричної енергії та рівня електричної потужності із забезпеченням параметрів якості електропостачання, які відповідають установленим стандартам, та категорії надійності електрозабезпечення відповідно до договору в точках приєднання електроустановок учасників роздрібного ринку (*пункт 2.1.1. глави 2.1 розділу ПРРЕЕ*).
- (38) Постачання електричної енергії споживачам може здійснюватися тільки за умов її одночасного розподілу (тобто транспортування від електроустановок виробників електричної енергії або електроустановок оператора системи передачі, як це визначено пунктом 78 частини першої цієї статті 1 Закону України «Про ринок електричної енергії»), отже *функціональним призначенням* Послуг, як товару, є забезпечення потреби відповідних суб'єктів роздрібного ринку електроенергії у транспортуванні електричної енергії від електроустановок її виробників або електроустановок оператора системи передачі до об'єктів (електроустановок) споживачів.
- (39) В рамках даного дослідження не встановлено інших товарів, які б, з огляду на споживчі характеристики, умови споживання, реалізації мали б для покупців (споживачів) ознаки товару подібного (аналогічного) Послугам.
- (40) Отже, *товаром*, щодо якого визначається монопольне (домінуюче) становище Товариства є Послуги.

4.2.2. Перелік основних продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище.

- (41) Відповідно до пункту 4.4 Методики перелік основних продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) може складатися шляхом визначення суб'єктів господарювання, які мають значущі обсяги продажу (постачання, виробництва), придбання (споживання, використання) товарів (товарних груп), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території.
- (42) Єдиним *продавцем* визначеного товару (Послуг) є ПАТ «ЗАПОРІЖЖЯОБЛЕНЕРГО», як оператор системи розподілу, що здійснює відповідну ліцензовану діяльність.
- (43) У Пункті 1.3. Методики визначено, що споживач - юридична чи фізична особа, яка здійснює діяльність з придбання та використання товарів, послуг, робіт на відповідному товарному (товарних) ринку (ринках).

- (44) Згідно з положеннями пунктів 2.1.1., 2.1.2, 2.1.6, 2.1.16 глави 2.1. розділу Правил роздрібного ринку, розподіл електричної енергії здійснюється на договірних умовах, на підставі договорів, які оператори систем розподілу зобов'язані укладати з:
- усіма споживачами, електроустановки яких приєднані до електричних мереж на території діяльності відповідного оператора системи;
 - постачальниками універсальних послуг;
 - відповідними електропостачальниками, якщо згідно з обраною споживачем комерційною пропозицією оплату послуг з розподілу (передачі) електричної енергії забезпечує електропостачальник (при цьому під час дії таких договорів, договір споживача про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії в частині розрахунків за послуги оператора системи призупиняється (тимчасово не діє).
- (45) Отже, споживачами Послуг є:
- фізичні особи, електроустановки яких приєднані до Системи розподілу, що купують електричну енергію для власного споживання, з метою задоволення особистих побутових потреб (**побутові споживачі, населення**);
 - фізичні особи, у тому числі фізичні особи - підприємці, або юридичні особи, електроустановки яких приєднані до Системи розподілу, що купують електричну енергію для власного споживання, у тому числі для забезпечення можливості здійснення господарської (або іншої) діяльності (**непобутові споживачі**);
 - електропостачальники (якщо згідно з обраною споживачем комерційною пропозицією оплату послуг з розподілу (передачі) електричної енергії забезпечує електропостачальник (у тому числі постачальник універсальних послуг)).

4.3. Визначення товарних меж ринку

- (46) Згідно з абзацом першим пункту 5.1 Методики, товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.
- У пункті 1.3 Методики визначено, що товарні межі ринку – товар (товарна група), сукупність схожих, однорідних предметів господарського обороту, в межах якої споживач за звичайних умов може перейти від споживання певного виду предметів господарського обороту до споживання іншого
- (47) Відповідно до положень пунктів 5.1 - 5.3 Методики:
- формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп) здійснюється з переліку товарів, які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи), за показниками взаємозамінності, якими, зокрема, є: подібність призначення, споживчих властивостей, умов використання тощо; подібність фізичних, технічних, експлуатаційних властивостей і характеристик, якісних показників тощо; наявність спільної групи споживачів товару (товарної групи); відсутність суттєвої різниці в цінах; взаємозамінність товарів (товарної групи) з точки зору їх виробництва тобто здатності виробників запропонувати нові товари на заміну існуючих;
 - при проведенні дослідження необхідно враховувати, що взаємозамінні товари належать до групи однорідних товарів (товарних груп), які розглядаються споживачем як один і той же товар (товарна група), і які можуть бути стандартизовані або диференційовані;
 - стандартизованими товарами (товарними групами) можуть розглядатися товари, які мають єдину систему показників, параметрів, що характеризують товар, і у виробництві яких використовуються єдині чи однакові технічні стандарти, технічні умови, стандарти застосування, тощо.
- (48) Послуги з розподілу електричної енергії для забезпечення потреб певних споживачів (фізичних або юридичних осіб, що купують електричну енергію для власного

споживання можуть надаватись тільки за умов приєднання електроустановок цих споживачів до системи розподілу.

- (49) Відповідно до приписів частин третьої - шостої статті 21 Закону України «Про ринок електричної енергії»:
- послуга з приєднання електроустановок замовника до системи розподілу є платною послугою та надається оператором системи розподілу відповідно до договору про приєднання;
 - порядок приєднання до електричних мереж операторів систем розподілу визначається кодексом систем розподілу та, зокрема, передбачає, здійснення відповідно до умов договору про приєднання: підготовки технічного завдання на проектування, забезпечення розроблення та узгодження з іншими заінтересованими сторонами проектної документації на будівництво, реконструкцію та/або технічне переоснащення електричних мереж зовнішнього електрозабезпечення електроустановок замовника, здійснення заходів щодо відведення земельних ділянок для розміщення об'єктів електроенергетики, забезпечення виконання будівельно-монтажних та пусконаладжувальних робіт, здійснення первинного підключення об'єкта замовника.
- (50) Споживачі Послуг (фізичні та юридичні особи електроустановки, яких приєднані до Системи розподілу) не можуть за звичайних умов легко перейти від споживання Послуг до споживання іншого товару, у тому числі до споживання послуг з розподілу електричної енергії, що надаються іншими, ніж Товариство, ліцензіатами - операторами систем розподілу (за наявності відповідної технічної можливості), *оскільки для такого переходу необхідно здійснити нове приєднання до системи розподілу іншого оператора, що потребує значних матеріальних витрат та витрат часу.*
- (51) Отже, за показниками взаємозамінності, зокрема, за: подібністю призначення, споживчими властивостями, умовами використання, подібністю технічних, експлуатаційних властивостей і характеристик, якісних показників тощо, Послуги не мають товарів замінників.
- (52) Враховуючи наведене, товарними межами досліджуваного ринку є Послуги.

4.4. Визначення територіальних (географічних) меж ринку

- (53) Відповідно до абзацу першого пункту 6.1 Методики територіальні (географічні) межі ринку певного товару (товарної групи) визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів (товарної групи), що належать до групи взаємозамінних товарів товарної групи), є неможливим або недоцільним.
- (54) У пункті 1.3 Методики визначено, що територіальні (географічні) межі ринку – територія зі сферою взаємовідносин купівлі-продажу товару (групи товарів), в межах якої за звичайних умов споживач може легко задовольнити свій попит на певний товар і яка може бути, як правило, територією держави, області, району, міста тощо або їхніми частинами..
- (55) Відповідно до положень пункту 1.3 Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з розподілу (передачі) електричної енергії, затверджених постановою НКРЕКП від 27.12.2017 № 1470, місце провадження господарської діяльності оператора системи розподілу – територія адміністративно-територіальної одиниці, в межах якої розташовані система розподілу електричної енергії, що перебуває у власності, господарському віданні (щодо державного або комунального майна) або в управлінні на підставі договору управління активами, укладеного з Національним агентством України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та

інших злочинів, здобувача ліцензії (ліцензіата), та електричні мережі інших власників, які не здійснюють розподіл електричної енергії відповідно до закону та приєднані безпосередньо або через електричні мережі інших власників до системи розподілу електричної енергії здобувача ліцензії (ліцензіата), до якої (яких) приєднано не менше 50000 споживачів (абонентів), а також територія, на якій розташовані електричні мережі інших власників (а також їх субспоживачів), приєднаних до мереж оператора системи передачі, які не здійснюють розподіл електричної енергії відповідно до закону (далі – власники електромереж) та з якими було укладено договір про постачання електричної енергії або договір про спільне використання технологічних електричних мереж до здійснення заходів з відокремлення. Вимога щодо кількості підключених споживачів (абонентів) поширюється виключно на здобувачів ліцензії.

- (56) Як зазначалося вище, Відповідно до пункту 1 Постанови НКРЕКП № [інформація доступ до якої обмежено], місцем провадження Товариством ліцензованої господарської діяльності з розподілу електричної енергії є територія [інформація доступ до якої обмежено].
- (57) Отже, територіальними межами досліджуваного ринку є територія [інформація доступ до якої обмежено].

4.5. Часові межі ринку

- (58) Відповідно до пункту 7.1. Методики, часові межі ринку визначаються як проміжок часу (як правило, рік), протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару зі сталою структурою.
- (59) У пункті 1.3 Методики визначено, що часові межі ринку – час стабільності ринку, тобто період, протягом якого структура ринку, співвідношення попиту та пропозиції на ньому істотно не змінюються.
- (60) Зважаючи на те, що:
- умови договору споживача про надання послуг з розподілу електроенергії, які Заявник вважає протиправними, Товариство встановило з 1 січня 2019 року;
 - у 2019 – 2023 роках січні – серпні 2024 року баланс попиту та пропозиції на досліджуваному ринку, а також його структура істотно не змінювались,
- часовими межами ринку Послуг визначено період: 2019 – 2023 роки, січень – серпень 2024 року.

4.6. Визначення потенційних конкурентів

- (61) Відповідно до пункту 9.1 Методики потенційними конкурентами вважаються такі суб'єкти господарювання: які мають матеріально-технічну базу, кадри, технології тощо, але з різних причин не реалізують ці можливості; які виготовляють товари (товарні групи), що складають товарні межі ринку, але не реалізують їх на відповідному ринку; нові суб'єкти господарювання, які можуть вступити на ринок.
- (62) Пунктом 1.3 Методики визначено, що бар'єри вступу на ринок – обставини, які перешкоджають новим суб'єктам господарювання почати конкурувати на рівних із суб'єктами господарювання, що вже діють на певному товарному ринку.
- (63) Відповідно до пункту 9.2. Методики бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на відповідний ринок є: обмеження за попитом, пов'язані з високою насиченістю ринку товарами (товарними групами) та низькою платоспроможністю покупців; адміністративні обмеження; економічні та організаційні обмеження; екологічні

обмеження; нерозвиненість ринкової інфраструктури; інші обмеження, що спричиняють суттєві витрати, необхідні для вступу на певний ринок товару (товарної групи).

- (64) Бар'єрами для вступу нових учасників на досліджуваний ринок є економічні, технічні обмеження, пов'язані зі створенням інфраструктури, що забезпечуватиме транспортування електричної енергії від електроустановок її виробників або електроустановок оператора системи передачі до об'єктів (електроустановок) споживачів, та адміністративні обмеження, пов'язані з необхідністю отриманням дозвільних документів.
- (65) Слід зауважити, що Товариство на рівні нормативно-правових актів визначено єдиним суб'єктом господарювання – ліцензіатом, що здійснює розподіл електричної енергії для забезпечення потреб електроустановок споживачів приєднаних до системи розподілу, що перебуває у власності Товариства, та електричних мереж інших власників, які приєднані до мереж ліцензіата (з якими укладені відповідні договори згідно з законодавством), що свідчить про наявність адміністративного бар'єру вступу на досліджуваний ринок.
- (66) Отже, Товариство здійснюючи ліцензовану господарську діяльність із розподілу електричної енергії, не мало (та не має) конкурентів.

4.7. Установлення монопольного (домінуючого) становища.

- (67) Абзацом другим частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» визначено, що суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо на цьому ринку у нього немає жодного конкурента.
- (68) ПАТ «ЗАПОРІЖЖЯОБЛЕНЕРГО, здійснюючи ліцензовану діяльність із розподілу електричної енергії у період: 2019 – 2023 роки, січень – серпень 2024 року, не мало реальних та потенційних конкурентів, що пояснюється відсутністю можливості у інших суб'єктів господарювання надавати послуги з розподілу електричної енергії споживачам, які приєднані до Системи розподілу, у зв'язку з чим, немає потреби визначати загальний обсяг товару, що обертається на досліджуваному ринку та здійснювати розрахунок частки Товариства на ньому.
- (69) Таким чином, відповідно до положень абзацу другого частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у період: 2019 – 2023 роки, січень – серпень 2024 року, Товариство мало ознаки такого, що займає монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з розподілу електричної енергії на території **[інформація доступ до якої обмежено]**, як таке, що не мало жодного конкурента.

5. НОРМАТИВНО ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

- (70) Правові, економічні та організаційні засади функціонування ринку електричної енергії визначені Законом України «Про ринок електричної енергії». Цей Закон регулює відносини, пов'язані з виробництвом, передачею, розподілом, купівлею-продажом, постачанням електричної енергії для забезпечення надійного та безпечного постачання електричної енергії споживачам з урахуванням інтересів споживачів, розвитку ринкових відносин, мінімізації витрат на постачання електричної енергії та мінімізації негативного впливу на навколишнє природне середовище.
- (71) Основні умови діяльності учасників ринку електричної енергії та взаємовідносин між ними, визначаються, зокрема: Кодексом системи передачі, затвердженим постановою НКРЕКП від 14.03.2018 № 309, Кодексом систем розподілу, затвердженим постановою НКРЕКП від 14.03.2018 № 310, Кодексом комерційного обліку, затвердженим

постановою НКРЕКП від 14.03.2018 № 311, а також Правилами роздрібного ринку електричної енергії (ПРРЕЕ), затвердженими постановою НКРЕКП від 14.03.2018 № 312.

- (72) Відповідно до положень пункту 11.2.2. глави 11.2. розділу XI Кодексу систем розподілу, Договір про надання послуг з розподілу електричної енергії між ОСР та споживачем укладається відповідно до умов Правил роздрібного ринку електричної енергії (ПРРЕЕ).
- (73) Згідно із пунктом 1.2.1. глави 1.2 розділу I ПРРЕЕ, на роздрібному ринку електричної енергії споживання та використання електричної енергії для потреб електроустановки споживача здійснюється за умови забезпечення розподілу/передачі та продажу (постачання) електричної енергії на підставі договорів про розподіл/передачу, постачання електричної енергії, надання послуг комерційного обліку, які укладаються відповідно до цих Правил, Кодексу системи передачі, Кодексу систем розподілу та Кодексу комерційного обліку.
- (74) Положеннями ПРРЕЕ, зокрема, передбачено таке:
- На роздрібному ринку виробництво, передача, розподіл, постачання та споживання електричної енергії без розрахункових засобів комерційного обліку не допускається, крім випадків, передбачених цими Правилами та Кодексом комерційного обліку (пункт 2.3.1. глави 2.3 розділу II ПРРЕЕ);
 - Для вимірювання з метою комерційних розрахунків за електричну енергію мають використовуватися розрахункові засоби вимірювальної техніки, які відповідають вимогам Кодексу комерційного обліку, Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність» та іншим нормативно-правовим актам, що містять вимоги до таких засобів вимірювальної техніки (пункт 2.3.2. глави 2.3 розділу II ПРРЕЕ);
 - Електроустановки споживачів мають бути забезпечені необхідними розрахунковими засобами вимірювальної техніки для розрахунків за спожиту електричну енергію, технічними засобами контролю і управління споживанням електричної енергії та величини потужності, а також (за бажанням споживача) суміщеними з лічильником електричної енергії або окремими засобами вимірювальної техніки для контролю якості електричної енергії;
Розрахункові засоби вимірювальної техніки електричної енергії, технічні засоби контролю і управління споживанням електричної енергії та величини потужності, засоби вимірювальної техніки для контролю якості електричної енергії встановлюються відповідно до вимог Кодексу комерційного обліку, цих Правил та проектних рішень (пункт 2.3.3. глави 2.3 розділу II ПРРЕЕ);
 - Непланова заміна, ремонт розрахункових засобів вимірювальної техніки здійснюється постачальником послуг комерційного обліку за рахунок учасника роздрібного ринку, на вимогу (за ініціативою) якого здійснюється непланова заміна, ремонт розрахункового засобу вимірювальної техніки» (абзац другий пункту 2.3.5 глави 2.3 розділу II ПРРЕЕ).
 - Дані, необхідні для формування платіжних документів, у тому числі щодо обсягів електричної енергії, надаються учасникам роздрібного ринку адміністратором комерційного обліку в порядку, встановленому Кодексом комерційного обліку. На підставі отриманих даних відповідно до умов договору (обраної споживачем комерційної пропозиції) сторони складають акти прийому-передачі проданих товарів та/або наданих послуг (Пункт 4.3 розділу IV ПРРЕЕ).
- (75) Пункт 5.1.2 глави 5.1 розділу V ПРРЕЕ, зокрема, визначає такі обов'язки Оператора системи:
- укладати договори з усіма споживачами, об'єкти яких розташовані (приєднані до електричних мереж та підключені) на території діяльності оператора системи, а також з усіма електропостачальниками, які мають намір постачати електричну енергію на

території оператора системи, за формою та у порядку, передбаченими цими Правилами;

- надавати послуги з передачі (розподілу) електричної енергії та доступ до своїх електричних мереж на недискримінаційній та прозорій основі за тарифами, встановленими Регулятором.

- (76) Згідно з положеннями пункту 1.2.4. глави 1.2 розділу I ПРРЕЕ, оператор системи розподілу укладає договір споживача про надання послуг з розподілу електричної енергії на основі Типового договору споживача про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії, який є додатком 3 до цих Правил (далі - **Типовий договір**), з кожним власником мереж.
- (77) Згідно з пунктом 2.1.5. глави 2.1. розділу II ПРРЕЕ, договір споживача про надання послуг з розподілу/передачі електричної енергії є публічним договором приєднання та укладається на основі типового договору, що є додатком 3 до цих Правил та як правило, укладається шляхом приєднання споживача за заявою-приєднанням до розробленого оператором системи договору на умовах складеного оператором системи паспорта точки розподілу/передачі. Оператор системи зобов'язаний розміщувати актуальну редакцію договору про надання послуг з розподілу/передачі електричної енергії та роз'яснення щодо укладення договору споживача про надання послуг з розподілу/передачі електричної енергії на сторінці свого офіційного вебсайту із розміщенням посилання на головній сторінці та у власних центрах обслуговування споживачів.
- (78) Як вказано у Типовому договорі, умови цього договору розроблені відповідно до Закону України «Про ринок електричної енергії» та ПРРЕЕ та є однаковими для всіх споживачів (п. 1.2 Типового договору); споживач оплачує за розподіл (передачу) електричної енергії згідно з умовами глави 5 цього Договору та інші послуги Оператора системи згідно з Додатком 4 «Порядок розрахунків» (п. 2.3 Типового договору); невід'ємною частиною договору є додатки, зокрема, № 4 – «Порядок розрахунків» (п. 12.8 Типового договору). Згідно з зазначеним у п. 12.1 Типового договору, інші умови можуть бути узгоджені сторонами в додатках до цього Договору, які є невід'ємними частинами цього Договору. Слід зазначити, що зміст додатку № 4 «Порядок розрахунків» до Типового договору не визначено нормативними документами. Таким чином, порядок розрахунків розробляється оператором системи розподілу.
- (79) Відзначимо, що застосування положень Типового договору, до відносин між суб'єктами ринку електричної енергії, є обов'язковим, оскільки ці положення визначені та затверджені нормативними документами Регулятора (Кодексом систем розподілу затвердженим постановою НКРЕКП від 14.03.2018 № 310, Правилами роздрібного ринку електричної енергії, затвердженими постановою НКРЕКП від 14.03.2018 № 312).
- (80) Відповідно до положень пункту 5.8.1. глави 5.8 розділу V Кодексу комерційного обліку: - **Заміна або зміна місця** встановлення справного, непошкодженого та повіреного засобу комерційного обліку електричної енергії (ЗКО), встановленого відповідно до виданих технічних умов та/або рекомендацій та який відповідає вимогам цього Кодексу, Правилам улаштування електроустановок, затверджених наказом Міністерства енергетики та вугільної промисловості України від 21.07.2017 № 476 (ПУЕ) та проєктним рішенням (незалежно від того хто є власником ЗКО), **здійснюється постачальниками послуг комерційного обліку (ППКО) за рахунок ініціатора такої заміни/зміни та виключно за взаємною документально підтвердженою згодою власника ЗКО, сторони приєднаної до мережі (далі – СПМ (юридична, фізична особа (у тому числі – фізична особа підприємець, яка має право відпускати або приймати електричну енергію до/з електричних мереж у точці комерційного обліку відповідно до укладених договорів) та оператора мережі.**

- (81) Згідно із пунктом 2.1.9. глави 2.1 розділу II Кодексу комерційного обліку: - «Послуги комерційного обліку, що передбачені тарифом на передачу/розподіл електричної енергії, надаються операторами системи споживачам без додаткової оплати в рамках укладеного зі споживачем договору про надання послуг з передачі/розподілу електричної енергії».
- (82) Законодавство, яким врегульовано відносини між учасниками ринку електричної енергії (як і Типовий договір):
- не зобов'язує споживачів здійснювати реконструкцію вузлів обліку електричної енергії на об'єктах електроспоживання у разі зменшення середньої фактичної величини споживання електроенергії у розрахунковому періоді нижче мінімально допустимого рівня завантаження схеми обліку:
 - не передбачає наявності у операторів системи розподілу права вимагати здійснення такої реконструкції та визначати обсяги електроспоживання розрахунковим способом (а не за показаннями приладів обліку).

6. ОБСТАВИНИ, ЩО СВІДЧАТЬ ПРО ОЗНАКИ ПОРУШЕННЯ ТОВАРИСТВОМ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ЗАХИСТ ЕКОНОМІЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ.

- (83) За результатом аналізу матеріалів Заяви, та інформації, наданої Товариством на вимоги Відділення, з'ясовано наступне.
- (84) Заявник є власником електроустановок, розташованих на об'єкті за адресою: **[інформація доступ до якої обмежено]** (далі – **Об'єкт заявника**), які використовуються для здійснення господарської діяльності.
- (85) Зазначені електроустановки приєднані до електричних мереж системи розподілу Товариства, з яким Заявник уклав договір споживача про надання послуг з розподілу електричної енергії № **[інформація доступ до якої обмежено]** від **[інформація доступ до якої обмежено]**.
- (86) Постачання електричної енергії, для забезпечення потреб електроустановок Заявника, у 2023 році, здійснював комерційний електропостачальник – **[інформація доступ до якої обмежено]**.
- (87) 14.07.2023 на адресу Заявника надійшов лист Товариства від 14.07.2023 № 055-55.43/672 «Акт-вимога про невідповідність метрологічних характеристик розрахункового обліку», яким Товариство повідомило Заявника про необхідність привести електроустановки (розрахункові засоби обліку), розташовані за адресою: **[інформація доступ до якої обмежено]**, у відповідність до вимог нормативно – технічних документів у строк до 14.08.2023 у зв'язку з тим, що на об'єкті Заявника, упродовж двох послідовних розрахункових періодів, спостерігалось зниження середньої фактичної величини споживання електроенергії нижче мінімально допустимого рівня завантаження схеми обліку (далі – Акт-вимога).
- (88) Заявник, у листі від 10.08.2023 №10/08/01, повідомив Товариству, що не виконуватиме приписів Акта-вимоги, оскільки жодна правова норма не зобов'язує споживачів замінювати прилади обліку у зв'язку зі зниженням середньої фактичної величини споживання електроенергії просив Товариство не висувати таких вимог
- (89) Після відмови Заявника замінити прилад обліку Товариство, визначило обсяги спожитої Заявником у **вересні - жовтні 2023 року** електроенергії не за показаннями лічильника, а розрахунковим способом, а саме:
- за період 01.09.2023 – 30.09.2023 у розмірі **4 692 кВт*год.** (при тому, що за показаннями приладу обліку обсяг електроспоживання за цей період становив - 1 629 кВт*год),

- за період 01.10.2023 – 31.10.2023 у розмірі **4 848 кВт*год.** (при тому, що за показаннями приладу обліку обсяг електроспоживання за цей період становив 1 810 кВт*год).

(90) Вищезазначені розрахункові показники обсягів електроспоживання, Товариство використало для визначення суми оплати Заявником послуг: з розподілу електричної енергії та передало електропостачальнику (**[інформація доступ до якої обмежено]**) для визначення розміру плати за послуги з постачання електричної енергії.

(91) За результатом аналізу інформації, яку Товариство листом від 28.12.2023 № 001-33/2531 надало на вимогу Відділення, та інформації розміщеної на офіційному сайті Товариства встановлено наступне:

- Товариство, як оператор системи розподілу, відповідно до вимог пункту 2.1.5 ПРПЕЕ, з **1 січня 2019 року** розмістило на своєму офіційному сайті (<http://www.zoe.com.ua>): *Договір споживача (непобутового) про надання послуг з розподілу електроенергії (існуючий споживач на 31.12.2018)* (далі - Договір 1); - *Договір споживача (непобутового) про надання послуг з розподілу електроенергії (укладався вперше після 01.01.2019)* (далі - Договір 2) (далі разом - **Договори**), які є публічними договорами приєднання:

- підпунктом 2.1 розділу 2 «Порядок розрахунків» Додатку 4 до Договорів встановлено, наступні умови: *«У разі зниження протягом двох розрахункових періодів середньої фактичної величини споживання електричної енергії в точці розрахункового обліку Споживача до рівня, який нижче мінімально допустимого рівня завантаження схеми обліку та у разі отримання Споживачем вимоги Оператора системи щодо приведення розрахункових засобів обліку електроенергії, що знаходяться на балансі Споживача, до вимог нормативно-технічних документів, розрахунки за спожиту електроенергію до закінчення одного повного розрахункового періоду після одержання такої вимоги вперше провадяться за приладами обліку, що встановлені в зазначеній точці. Після закінчення цього терміну та за умови, що розрахунковий облік не був приведений у відповідність до вимог нормативно-технічних документів, Споживач розраховується за обсяг послуг з розподілу (передачі) електричної енергії, який визначається виходячи з мінімального струму при якому нормується похибка засобу вимірювальної техніки, встановленого у вузлі обліку електричної енергії, та визначеного в договорі часу роботи струмоприймачів» (далі - Умови);*

- вищезазначені Умови також встановлені у Договорі № **[інформація доступ до якої обмежено]** від **[інформація доступ до якої обмежено]**, який Товариство уклало із Заявником, як із непобутовим споживачем;

- керуючись Умовами, Товариство визначило обсяги використаної Заявником електричної енергії розрахунковим способом після того як: зафіксувало на Об'єкті заявника зниження, протягом двох розрахункових періодів, середньої фактичної величини споживання електричної енергії в точці розрахункового обліку Споживача до рівня, який нижче мінімально допустимого рівня завантаження схеми обліку та у зв'язку з чим направило Заявникові Акт-вимогу, Заявник, отримавши Акт – вимогу, не привів електроустановки (розрахункові засоби обліку), у відповідність до вимог нормативно – технічних документів.

(92) Щодо відносин із Заявником Товариство (у листах: від 28.12.2023 №001-33/2531, від 04.07.2024 №007-33/2851) повідомило Відділенню, що:

- після аналізу розрахованих обсягів спожитої Об'єктом заявника електроенергії у вересні-жовтні 2023 року, було виявлено помилку, тому фактичний обсяг спожитої електроенергії по вказаному об'єкту у вересні – жовтні 2023 року був відкоригований відповідно до фактичних показів засобів комерційного обліку (ЗКО) наданих в Акті про спожиту активну електроенергію становить (за період 01.09.2023 – 30.09.2023 - 1 629 кВт*год; за період 01.10.2023 – 31.10.2023 - 1 810 кВт*год.), а саме - зменшено на 3 063 кВт*год за вересень 2023 року та на 3 038 кВт*год за жовтень 2023 року;

- з метою погодження зазначених змін з Постачальником електричної енергії Споживача – ТОВ [інформація доступ до якої обмежено], останньому Товариство направило відповідний лист від 25.12.2023 № 007/66/6234;

- ТОВ [інформація доступ до якої обмежено] листом від 25.12.2023 № 23/12-25/1 надав Товариству підтвердження проведення вищевказаного коригування щодо обсягів електричної енергії спожитої Заявником у вересні – жовтні 2023 року.

- починаючи з листопада 2023 року, Товариство не визначало обсяги використаної Заявником електричної енергії розрахунковим способом.

- (93) При цьому, Товариство, у листі від 12.09.2023 № 055-55.43/874, адресованому Заявнику, наголошувало, що приписи, вказані в Акті-вимозі (від 14.07.2023 № 055-55.43/668-674) щодо необхідності приведення електроустановок, у відповідність до вимог нормативно – технічних документів, у зв'язку зі зниженням середньої фактичної величини споживання електроенергії нижче мінімально допустимого рівня завантаження схеми обліку, залишаються незмінними та обов'язковими до виконання, оскільки впливають із договірних відносин та вимог чинного законодавства.
- (94) З інформації, щодо відносин Товариства з іншими (ніж Заявник) побутовими споживачами, яку Товариство надало Відділенню листами від 28.12.2023 № 001-33/2531 та від 04.07.2024 №007-33/2851, зокрема, впливає, наступне:
- у січні – листопаді 2023 році Товариство, діючи згідно із Умовами встановленими у Договорах, **направляло 188** побутовим споживачам (юридичним особам, фізичним особам підприємцям) – контрагентам за Договорами, вимоги щодо приведення розрахункових засобів комерційного обліку, що перебувають на балансі споживача, у відповідність до вимог нормативно – технічних документів, у зв'язку зі зниженням на об'єктах споживачів, упродовж двох послідовних розрахункових періодів, середньої фактичної величини споживання електроенергії нижче мінімально допустимого рівня завантаження схеми обліку та **визначало обсяг** споживання електричної енергії на таких об'єктах, не за фактичними даними засобів комерційного обліку, а розрахунковим способом, виходячи з навантаження електроустановок на рівні мінімально допустимого рівня завантаження схеми обліку та визначеного в договорі часу роботи струмоприймачів;
 - станом на 04.07.2024 Товариство **не коригувало** визначені розрахунковим способом обсяги споживання електричної енергії іншими (ніж Заявник) побутовими споживачами, які не виконали вимоги Товариства щодо приведення електроустановок, у відповідність до вимог нормативно – технічних документів у зв'язку зі зниженням на об'єктах споживачів, середньої фактичної величини споживання електроенергії нижче мінімально допустимого рівня завантаження схеми обліку, упродовж двох послідовних розрахункових періодів.
 - починаючи з **грудня 2023 року** Товариство **визначає обсяги** споживання електричної енергії **на підставі фактичних даних** засобів комерційного обліку (ЗКО).
- (95) Отриманою Відділенням інформацією, також, підтверджується що:
- Товариство з 01.01.2019 застосовує Умови встановлені у Договорах тільки у відносинах щодо розподілу електричної енергії із побутовими споживачами (фізичними особами, у тому числі фізичними особами - підприємцями, юридичними особами, що купують електричну енергію для власного споживання, у тому числі для забезпечення можливості здійснення господарської (або іншої) діяльності) - контрагентами Товариства за Договорами;
 - розміщені на офіційному сайті Товариства публічні договори приєднання, якими врегульовано відносини щодо розподілу електричної енергії: між Товариством та **іншими** (окрім побутових) **споживачами** (фізичними особами що купують електричну енергію для задоволення **особистих побутових потреб** (побутові споживачі, населення), електропостачальниками (у тому числі постачальником універсальної

послуги) **не містять** положень, які є аналогічними тим, що передбачені Умовами встановленими Товариством у Договорах.

- (96) Слід зауважити, що, ані Закон України «Про ринок електричної енергії», ані Правила роздрібного ринку електричної енергії, ані Кодекс комерційного обліку, ані будь – який інший чинний нормативно – правовий акт не передбачають зобов'язань споживача щодо приведення розрахункових засобів обліку електроенергії, у відповідність до вимог нормативно-технічних документів, у разі зниження протягом двох послідовних розрахункових періодів середньої фактичної величини споживання електричної енергії в точці розрахункового обліку до рівня, який нижче мінімально допустимого рівня завантаження схеми обліку, а, також, розроблення та застосування будь–яких методик розрахунку (донарахування) обсягів використаної споживачами електричної енергії у разі зниження середніх обсягів її споживання.
- (97) Здійснення вищезазначених заходів із приведення розрахункових засобів обліку у відповідність до вимог нормативно-технічних документів та проведення донарахувань використаної електроенергії, понад обсяги зафіксовані приладами обліку, у разі зниження середніх обсягів електроспоживання, також не передбачено положеннями Типового договору (додаток 3 до ПРРЕЕ).
- (98) Отже, дії Товариства щодо:
- **встановлення** Умов у Договорах (у тому числі у договорі про розподіл електроенергії укладеному із Заявником)
 - **надання** (згідно із Умовами) Заявнику та іншим непобутовим споживачам (юридичним особам, фізичним особам підприємцям) **вимог щодо** приведення електроустановок на об'єкті Заявника у відповідність до вимог нормативно-технічних документів, у зв'язку зі зниженням, упродовж двох послідовних розрахункових періодів, середньої фактичної величини споживання електроенергії нижче мінімально допустимого рівня завантаження схеми обліку;
 - **визначення** (згідно із Умовами), **обсягів** використаної Заявником та іншими непобутовими споживачами (юридичними особами, фізичними особами підприємцями) електричної енергії розрахунковим способом (що, зокрема, призводить до нарахування споживачам плати за розподіл та постачання електричної енергії не за фактичними показниками електроспоживання),
- не є такими, що зумовлені необхідністю виконання нормативних приписів.
- (99) Неправомірність дій Товариства, що полягають у: наданні Заявнику вимоги щодо приведення електроустановок у відповідність до вимог нормативно-технічних документів, у зв'язку зі зниженням середньої фактичної величини споживання електроенергії нижче мінімально допустимого рівня завантаження схеми обліку; визначенні (у зв'язку із не виконанням такої вимоги) обсягів спожитої Заявником електричної енергії не за фактичними даними засобів комерційного обліку, а розрахунковим способом (як це передбачено Умовами Договорів (у тому числі умовами договору про розподіл електроенергії укладеному із Заявником) підтверджено висновком Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП), що міститься у листі від [інформація доступ до якої обмежено] № [інформація доступ до якої обмежено], який НКРЕКП направило Товариству та Заявнику за результатами розгляду звернення останнього від 09.11.2023.
- (100) У вищевказаному листі НКРЕКП ([інформація доступ до якої обмежено]) також зазначено, що «...ПАТ «Запоріжжяобленерго» має здійснити коригування даних про обсяги спожитої електричної енергії ТОВ «Південно-Дніпровське» та передати оновлені дані про обсяги електропостачальнику споживача...» (мова документа).

- (101) Інформації про інші (ніж направлення листа від ТОВ [інформація доступ до якої обмежено]) заходи реагування НКРЕКП на звернення ТОВ «Південно-Дніпровське» до Відділення не надходило.
- (102) Відзначимо, що зниження у певному розрахунковому періоді *середньої* фактичної величини споживання електричної енергії (яка є розрахунковим показником, визначеним з урахуванням проміжків часу повного знеструмлення електроустановок) нижче мінімально допустимого рівня завантаження схеми обліку, безпосередньо не свідчить про те, що вимірювання обсягів електроспоживання здійснювалось поза межами допустимих похибок засобу вимірювальної техніки.
- (103) Негативними наслідками дій Товариства щодо встановлення вищезазначених Умов у договорах споживача про надання послуг з розподілу електричної енергії, нарахування споживачам додаткових обсягів споживання електричної енергії (через їх визначення розрахунковим способом) є погіршення фінансового стану споживачів, збільшення собівартості товарів, робіт (послуг), вироблених споживачами при здійсненні господарської діяльності.
- (104) Встановлення у господарських договорах умов, які передбачають стягнення платежів за послуги, які контрагенти фактично не отримували, не є звичайною господарською практикою, притаманною конкурентним ринкам. Тому, споживачі, за наявності альтернативних пропозицій, вступаючи у договірні відносини щодо отримання послуг з розподілу електричної енергії не прийняли б вищезазначених Умов.
- (105) За відсутності альтернативного джерела надання послуг з розподілу електричної енергії на території Запорізької області в межах розташування системи розподілу електричної енергії, що перебуває у власності Товариства та електричних мереж інших власників, які приєднані до його мереж (з якими укладені відповідні договори згідно з законодавством), Товариство є єдиним надавачем таких послуг, з яким споживачі повинні вступити в договірні відносини з метою одержання цих послуг.
- (106) За таких обставин, споживачі потребують правового захисту, оскільки ринковий механізм з достатнім рівнем конкуренції не діє, а тому не може захистити їх права. За відсутності розвиненої конкуренції на вказаному ринку, споживачі вимушені погоджуватись з умовами монополіста, що було б неможливим за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (107) Дії Товариства щодо встановлення у договорах зі споживачами вищезазначених Умов були б неможливими за умови існування значної конкуренції на ринку послуг з розподілу електричної енергії у визначених Територіальних межах, оскільки споживачі мали б можливість вибору між декількома надавачами послуг і, у разі ущемлення своїх інтересів одним з надавачів, обирали б іншого надавача таких послуг.
- (108) Товариство не повідомляло Відділенню про припинення практики застосування Умов встановлених у Договорах, у відносинах зі споживачами.

7. ВИСНОВКИ

- (109) Відповідно до частини першої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», зловживанням монополюючим (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монополює (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

- (110) Згідно з пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживанням монополієм (домінуючим) становищем на ринку, зокрема визнається встановлення таких цін чи інших умов придбання або реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку. Відповідно до частини третьої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживання монополієм (домінуючим) становищем на ринку забороняється і тягне за собою відповідальність згідно з законом.
- (111) Зловживання монополієм (домінуючим) становищем за приписами пункту 2 статті 50 цього Закону визнається порушенням законодавства про захист економічної конкуренції
- (112) ПАТ «ЗАПОРІЖЖЯОБЛЕНЕРГО» у період: 2019 – 2023 роки, січень – серпень 2024 року займало на ринку послуг з розподілу електричної енергії на [інформація доступ до якої обмежено] становище, яке має ознаки монополію, а тому мало можливість одноосібно, встановлювати умови надання споживачам послуг з розподілу електричної енергії.
- (113) Отже, дії ПАТ «ЗАПОРІЖЖЯОБЛЕНЕРГО», які полягають у встановленні з 1 січня 2019 року у договорах із споживачами (непобутовими) таких, не передбачених законодавством, умов надання послуг з розподілу електричної енергії, відповідно до яких, у разі зниження упродовж двох розрахункових періодів середньої фактичної величини споживання електроенергії на об'єкті споживача нижче мінімально допустимого рівня завантаження схеми обліку, оператор системи розподілу надає споживачам **вимоги** привести засоби комерційного обліку електричної енергії у відповідність до вимог нормативно-технічних документів та, у разі не виконання цих вимог, **визначає обсяги використаної споживачами електричної енергії не за фактичними даними засобів** комерційного обліку, а розрахунковим способом, виходячи з мінімального струму при якому нормується похибка засобу вимірювальної техніки, встановленого у вузлі обліку електричної енергії, та визначеного в договорі часу роботи струмоприймачів, містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50 та пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монополієм становищем на ринку послуг з розподілу електричної енергії на території [інформація доступ до якої обмежено], шляхом встановлення таких умов придбання товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (114) Отримана Відділенням інформація (станом на серпень 2024 року) **не свідчить** про те, що Товариство припинило вищезазначені дії, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції та усунуло наслідки цих дій.
- (115) Відповідно до частини першої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» органи Антимонопольного комітету України мають право надавати рекомендації органам влади, органам місцевого самоврядування, органам адміністративно-господарського управління та контролю, суб'єктам господарювання, об'єднанням стосовно припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, усунення причин виникнення цих порушень і умов, що їм сприяють, а у разі, якщо порушення припинено, - щодо вжиття заходів для усунення наслідків цих порушень.

Ураховуючи наведене, керуючись статтями 7, 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтею 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 3, 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 № 32-р, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за № 291/5482,

адміністративна колегія Південно-східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України надає ПУБЛІЧНОМУ АКЦІОНЕРНОМУ ТОВАРИСТВУ «ЗАПОРІЖЖЯОБЛЕНЕРГО» (ідентифікаційний код юридичної особи – [інформація доступ до якої обмежено]); місцезнаходження: [інформація доступ до якої обмежено])

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

Припинити дії, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, шляхом:

- приведення договорів про надання послуг з розподілу електричної енергії, що містять не передбачені законодавством умови відповідно до яких, у разі зниження упродовж двох розрахункових періодів середньої фактичної величини споживання електроенергії на об'єкті споживача нижче мінімально допустимого рівня завантаження схеми обліку, оператор системи розподілу **надає** споживачам **вимоги** привести засоби комерційного обліку електричної енергії у відповідність до вимог нормативно-технічних документів та, у разі не виконання цих вимог, **визначає обсяги використаної споживачами електричної енергії не за фактичними даними засобів** комерційного обліку, а розрахунковим способом, виходячи з мінімального струму при якому нормується похибка засобу вимірювальної техніки, встановленого у вузлі обліку електричної енергії та визначеного в договорі часу роботи струмоприймачів, у відповідність до вимог чинного законодавства;

- здійснення коригувань визначених згідно з вищевказаними умовами розрахункових даних про обсяги використаної споживачами електричної енергії за фактичними показниками електроспоживання та передачі оновлених даних електропостачальникам споживачів.

Рекомендації органів Антимонопольного комітету України **підлягають обов'язковому розгляду** особами, яким вони були надані.

Про результати розгляду цих рекомендацій необхідно повідомити Відділення у **сорокап'ятиденний строк із дня їх отримання**.

За умови виконання положень рекомендацій у разі, якщо порушення не призвело до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції, не завдало значних збитків окремим особам чи суспільству та вжито відповідних заходів для усунення наслідків порушення, провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції не розпочинається, а розпочате провадження закривається.

Голова адміністративної колегії

підпис

Лариса ГРЕЧАНА